

בעזרת השם יתברך

ספר

חוקי דעת

על שחיטה וטריפות וניקר

חודש מנחם אב שנת תשמ"ה לפ"ק

ברוקלין נוא יארק

מה ששחט לפנינו ואנו רואים אותו מתועֵס, ואם לא ראינוהו אלא בשחיטת
 הסימן האחד שחיטתו פסולה, אני אומר בשחיטת הסימן השני שהא ודרס (34).
 הדי שמצא תרנגולת שחוטת בשוק, במקום שאין לחוש לשחיטת נכרי, או עיר
 של ישראל, או יאמר לשלוחו, צא שחוט לי, הלך ומצא שחוט שלא באשפה,
 חזקתו שחוט, כרוב מצוין אצל שחיטה מומחין הן. ראה א' ששחט ואין יודע אם
 יודע הלכות שחיטה אם לאו, אם הלך לו וא"א לכדקו, שחיטתו מותרת (35). ואם
 הוא מצוי ואינו מחזק, יש מי שאומר, בודקין אותו אם יודע הלכות שחיטה,
 שחיטתו מותרת; ואם לאו, אסורה (36).

פרק ואלו הן הלי' שחיטה (37). כהיה דרכה חלדה הגרמה ועיקור. שהיה כיצד
 היה יחט ונפלה סכין והגביהה, נפלו כלים והגביהו, או השחיו את הסכין,
 או עף, ובא חבירו וסחט, אם שהא כדי שחיטה אחרת, שחיטתו פסולה ואם
 לא כשרה, ומיהו צ"ל כדי שחיטה אחרת כדי שחיטת דקה לדקה, וגסה לגסה,
 ובדי שחיטה דקה לעוף (38). ופסק הר"ש דהלכתא כרב, דאמר ועוף לעוף, אבל
 דקה לעוף לא אמדינן.

ושהיות כצטרפות זלין. כתב ר"ש כהיות, הפסיק שתיים ושלוש בשחיטה אחת
 וכהא בין שלשתן כדי טעור שלם, ע"כ. ושוהא במיעוט סמנין שחיטתו
 פסולה. הכוחט בסכין רעה ולא שהא, אפילו הוליך והביא כל היום כולו, כהיטתו
 כשרה (39).

דרסה כיצד התיו את הראש בבת אחת, כמו שעוסינן בסיף, וכמו שחזתכין
 את הצנין, שחיטתו פסולה. היה שוחט בהולכה או בהבאה, והתיו את
 הראש בב"א, אם יכ בסכין מלא צואר וחוף לצואר מלוא צואר, שהן שני צוארינן,
 שחיטתו כשרה, ואם לאו, פסולה. בר"א, בזמן שהוליך ולא הביא או הביא ולא
 הוליך, אבל אם הוליך והביא, אפילו כל שהוא ואפילו באיזמל, כשר (40). והוא
 שאין לו קרנים, שאם יש לו קרנים חוששין שמא ינקוב הכימנים (41). ויש

(34) שם י"ג ע"ב.

(35) שם ח' ע"א.

(36) שם י"ב ע"א.

(37) עיורד ט' א' ס"א בהגהה.

(38) צ"ל פרק א' ט' ע"א.

(39) חולין ל"ב ע"א.

(40) שם.

(41) שם ל' ע"ב.

(42) שם ל"א ע"א.



מי שאומר שאין דברים הללו אלא בעוף, שצוארו דק, אבל בבהמה, אין לו לשחוט
 לכתחלה בכל שהוא (43). נעץ ככין בכותל ושחט בה, שחיטתו כשרה. ולא אמרו
 אלא כשהסכין למעלה וצואר בהמה למטה, אבל סכין למטה וצואר בהמה למעלה,
 חוששין שמא ידרוס. ואם הוא עוף הקל, או שהסכין חלושה, בין כך ובין כך
 שוחט לכתחלה (44). נפלה סכין ושחטה, אע"פ ששחטה כדרכה בהולכה או בהבאה,
 שחיטתו פסולה, שנאמר וזבחת ואכלת, מה שאתה זוכה אתה אוכל ואם
 הפילה הוא כיון שבאה מכח אדם אע"פ שאינו בן דעת ואע"פ שלא נהנות
 לחתיכה כלל, שחיטתו כשרה (45). וכן השוחט במוכני של יוצדים, שחיטתו
 כשרה (46). במוכני של מים, בכח ראשון, כשרה בכח שני, שחיטתו פסולה (47).

חלדה כיצד כגון שחט סימן אחד והחליד את הסכין תחת השני ופסקו, או שהחליד
 את הסכין לכתחלה, בין סימן לסימן, ופסקו, אפילו מלמעלה למטה, או
 שהחליד במיעוט סימניו, או תחת העוד, או תחת מטלית, או תחת צמד מסובך,
 שחיטתו פסולה. החליד את הסכין בין סימן לסימן מה תקנתו שולף את
 הסכין מן הצואר על יד על יד, כדי שלא יגע בסימניו, ואח"כ נותן את הסכין
 למעלה ממקום החלדה או למטה הימנה ושוחט שחיטה יפה כהלכתה ולאחר
 שחיטה בודק במקום שהחליד בו אם נקב השוט או שפסק רוב הגרגרת שחיטתו
 פסולה, ואם לאו כשרה (48). ושם, בדיקתו מבפנים, ולא מבחוץ (49).

הגרמה כיצד היה שוחט את הגרגרת, והגרים בה כלפי הראש, אם פגע
 תגע בחיטי שחיטתו פסולה. פגע בחיטי ולא נגע שחיטתו כשרה (50).
 כללו של דבר, משפוי כובע ולמעלה שחיטתו פסולה. פריש זיל, שייד בחיטי
 הוא מקצתן לצד הראש ומקצתן לצד הקנה ע"י שחתכו, דהיינו פגע ונגע, ע"כ.
 וכתב רבינו אפרים, וכולה בדיעבד הוא דאמרינן שייד בחיטי משהו כשרה, אבל
 לכתחלה צדיך למשבקינהו לכולה חיטי בהרי רישא, וכתב ברשיי זיל הכי,
 והלכתא משפוי כובע ולמטה כשרה, פ"י, קודם שהתחיל הכובע לשמע ולעלות
 כשרמ, משם ואילך טריפה, והיינו שייד בחיטי, כלומר, כמ"ד שייד בחיטי כשרה,
 משמע דהכי הוי שיפוי כובע מחובר למעלה בראש, ואחריי חיטי מונחין עפ"י

(43) וכן כ' הרי"ף ובה"ג ורי"ח הובא כה"ג ב"כ
 (44) חולין ט"ו ע"ב וט"ו ע"ב.
 (45) שם ל"א ע"א.
 (46) שם ט"ו ע"ב.
 (47) שם ט"ו ע"א.
 (48) שם ל"ב ע"א.
 (50) שם י"ח ע"א וע"ב.



הקנה אצל הכ בע ואחריהם טבעת גדולה ושאר הטבעות ^(א). שחט ב' שלישים והגרים שלישי, או שהגרים שלישי, ושחט ב' שלישים, כשרה; אבל שחט שלישי והגרים שלישי, ושחט שלישי או שהגרים שלישי, ושחט שלישי והגרים שלישי, ספק לנו בכהיטה ופסולה ואינו דומה להצי קנה פגום שהוכיף עליו כל שהוא, לפי שהיה מקום כחיטה, וזה אינו מקום שחיטה ^(א). ויש מן הגאונים ז"ל שהורה בכל אלו להקל, ואנו כתבנו מה שנראה לנו, כמה מקום שחיטה בקנה משיפוי כובע ייטה עד כנף הריאה התחתונה שהיא העליונה, ובלבד שלא יאנוס אותה אחר למסוך ציאה, ולא שתאנוס היא את עצמה, אלא כדי שתפשוט צוארה כדרכה ותרעה ^(א).

^(א) כמה מקום שהיטה בושט, מתורבץ הושט עד מקום שיש עור ותורבץ הושט עצמו אינו מקום שהיטה, איזהו תורבץ הושט זה בית הבליעה ושיעורו כדי תפירת יד, והוא כדי שיתפוס אדם בשתי אצבעותיו, משם ולמטה כל שהושט חלק הוא מקום שחיטה עד מקום כמתחיל להסעיר שהוא עומד שם קמטים הרומה לכרס: ^(א) ההוחט מן העורף שחיטתו פסולה, השוחט מן הצדין שחיטתו כשירה סכל הצואר כשר לשחיטה: ^(א) עיקור כיצד תורבץ הושט שניטל כולו מלחי וכן סימנין שנרדלו ברובן והחטן, וכתב רבינו אפרים ז"ל מהתברא ושט דנקובתו במשהו עיקרו נמי במשהו, קנה דפסיקתו ברובו עיקרו נמי ברובו, ^(א) שמוטה כשרה לפי כ"א לשמוטה שתעשה כחיטה ובידוע שלאחר שחיטה נשמטה סימנין, כד"א שלא תפס בכימנין אבל תפס בכימנין פסולה אפשר לשמוטה שתעשה שחיטה: ^(א) השוחט תרנגול יהי כובס רגליו בארץ או יגביהם מעל הקרקע כדי שלא יפסיק רגליו וינעוץ ציפרניו בקרקע ויעקור הסימנים, ורוב העיקור מצוי בעוף באיל ובעז שאין לו קרנים ובגרגרת יותר מן הושט, ^(א) שחט את הושט ואח"כ נכמטה הגרגרת שחיטתו כשרה, נשמטה הגרגרת ואח"כ שחט את הושט שחיטתו פסולה, יחט את הושט ונמצאת גרגרת שמוטה ואין יודע אם קודם שחיטה נשמטה או אחר שחיטה זה היה ואמרו כל ספק בשחיטה פסולה

(51) שם י"ב ע"א.

(52) שם.

(53) שם ד"ה ע"א.

(54) שם ד"ג ע"ב.

(55) שם י"ט ע"ב.

(56) שם כ"ד ע"א.

(57) צ"ל שמוטה ושחוטתה.

(58) שבה כפ"ח.

(59) חול' ע"א כ"ח ע"א.

(" פרק השוחט, א' בעוף ושנים בבהמה שחיטתו כשרה ורובו כל כל אחד
 ואחד כמוהו, וכתם רבינו אפרים ז"ל והאי רוב דאמרו בגמ'
 רוב הנראה לעיניכם, וכן הלכה: חצי א' בעוף ואפילו שני חצאין של שני סימנין
 בעוף וא' וחצי בבהמה שחיטתו פסולה, שנאמר וזבחת מבקרך ומצאנך מלמד
 שנצטוו משה על הוֹשֵׁט ועל הקנה ועל רוב א' בעוף ועל רוב שנים בבהמה,
 ולכתה לה צריך שישחוט את הכל, וצריך שישחוט את הורדין או שינקבם אפילו
 בקוץ בשעת שחיטה, ולא אמרו אלא בעוף הואיל וצולוהו כולו כאחת אבל בהמה
 הואיל ומהנחה אבר אבר לא צריך: (" השוחט ופגע בגרעינה שיש בוֹשֵׁט מגביה
 הסכין ושוחט לאלתר למעלה מן הגרעינה או למטה ממנה שחיטתה כשרה:
 (" הרי שהיה חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו: כשר בין שחט במקום
 נקב בין שחט ופגע בו נקב, ואם היה רוב קנה פגום טרפה, (" שחט גוי מתחלת
 מקצת שחיטה בוֹשֵׁט פסולה במשהו, בקנה כשרה עד חציו וחציו בכלל, בד"א
 שחט גוי וגמרה ישראל אבל שחט ישראל וגמרה גוי בין בוֹשֵׁט בין בקנה פסולה
 במשהו: (" עוף שהיה צוארו ממוסמט בדמי חבורה ואין ידוע אם נקבו סימנין
 או נפסקו בודק בתחלה את הקנה ושוחטו ולאחר שחיטה היפך את הוֹשֵׁט ובודקו
 ואם נמצא בו נקב או קורא דם שחיטתו פסולה ואם לאו שחיטתו כשרה, וכל כך
 למה לפי שהושט נקובתו במשהו והגרגרת נקובתה ברובה, לפיכך בודק תחלה
 במקום חתך, והקנה יש לו בדיקה אפילו מבחוץ, ושט אין לו בדיקה מבחוץ אלא
 מבפנים מפני ששני עורות יש לו לושט חיצון אדום ופנימי לבן קורט דם הבא
 מחמת הדם ניכר בפנימי ואינו ניכר בחיצון לפיכך ממתין לו עד לאחר שחיטה
 והופכו ובודקו: (" שנים אוחזין בסכין ושוחטין אפילו א' למעלה וא' למטה
 שחיטתן כשרה: (" השוחט בשנים או בשלטה מקומות היא שחיטה העשויה
 כמסרק וכן שחיטה העשויה כקולמוס כשרה: (" פרק, הטבח צריך שיבדוק
 בכימנין לאחר שחיטה אם נשחטו כהלכה ואם לא בדק נבילה היא ומטמאה
 במשא לפי שבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה.

60 שם כ"ז ע"א.

61 חולין י"ח ע"ב בשם מר בר רב אשי.

62 שם י"ט ע"ב.

63 ש"ב.

64 שם כ"ח ע"א.

65 שם מ' ע"א.

66 שם ל' ע"א וי"ט ע"ב.

67 שם ט' ע"א.



בדבריו דלא לגלות ולפרסם רוב הבדיקות. וכל הדן אותי לזכות המקום ידינות
לזכות :

סלקיו להו הלכות טריפות ברחמי שמיא. תמה המתברת בדרך קצרה מלשון
המשנה והגמרא תהלה לא' ברוחו שמים שפרה. וברכות לראש ציץ הגזר
העטרה גזר הכבוד וחזר המשרה מטה עז מקל תפארה והמנורה הסהורה החכם
הגדול הרב רבי זרחיה הלוי ז"ל.

עוד כ' הרז"ה במאור במס' חולין, ומפי החכם ר' יהונתן ב"ר אשר ז"ל שמעתי
פי' דבר זה והנאני דכי קא מבעי לן שהא במיעוט סמנין
בשחיטת בהמה איבעי לו ובשוחט מיעוט אחרון של סימן הראשון ושהא בו באותו
מיעוט בדרך שחיטתו כשיעור שהיה מיאמרינן כמחתך בשר בעלמא הוא :

כאן חסר תשלום העתקת דברי המאור במס' חולין, קשיא לי להאי פירושא
הא קי"ל השוחט בסכין רעה אפילו הביא והוליד כל היום כולו שחיטתו
כשרה. (ונ"ל התם כוננו לשחיטה הכא אין כוננו לשחיטה אלא לחתיכה בעלמא
הא אסקינא בגמ' בהדיא דלא בעינן כונה לשחיטה :

הלכות שחיטה מדיני יהודה החסיד וצ"ל
 אלו ההלכות שחיטה שחיבר המאור הגדול החסיד
 המופלג מהנא והבנא רבינו יהודה החסיד
 בעיר ווארמטא

מסקינן (א) דשחיטה מן מצואר הלכתא נמירי לה, וקרא דושחט למאי אתא דלא לשויה נפסדא, פירש רש"י שני פירושים: פירוש אחר שלא יחתוך כל המפרק לשנים אפילו בהולכה והובאה. ופירש אחר שלא יהיו הסימנים; אע"כ דהלכות שחיטה הלכה למשה מסיני, יש בהן שנכתבו בנזן דרבה מן ושהט כך פירש"י לעיל, ומהפירים כשתי הלשונות; ותנא אהדתי כיתי ליה לשחיטה מראש ופרד, ותניא ד' מאיר אומר וזכתה מכהך ומצאנך כאשר צויתך, בצויתך לא נאמר אלא כאשר מלמד ינצטוה משה על הושט ועל הכנה ועל דוב אחד בעוף ועל דוב שנים בבהמה, ולא מסרו הכתוב אלא לחכמים והם פירשוהו. **אשר א' אחר בעוף**. ש' שנים בבהמה. ד' דובו של אחר ככולו. וי"ט **כאשר** למפרע דובו **של אחר** בבהמה. ועוד כ א ש ר צ ו י תך בנימטריא דוב אחר בעוף ו ד ב ש נ י ם כ ב ה מ ה : **השוהט** אחד בעוף ושנים בבהמה שחיטתו כשידה, ודובו של אחד בבהמה. ור' יהודה אומר עד שיטחוט את הוודרים או הנהה

שאל רב אושעיא למה שאל רב כהנא לשחיטה מן הצואר למה לא שאל דשחיטה מן הסימנים כי הצואר משמע ב) אחורי העורף ואיכא למטעי אבל אם שאל מן הסימנים ליכא למטעי. וי"ל אם היה אומר מן הסימנים הייתי אומר רווקא במקום שישובבים אבל נהפכו פסול קמ"ל צואר בכל מקום שנהפכו. ויש מפרשים מותר אפילו לצדדים.
 ע"כ הנהה :

א חולין כ"ט, ב) ג"כ כצ"ל.

בעלמא, וטוב לסיים דברי המחמירים:

הגרמה:

דהיינו סדרון הכובע, אבל משיפוי כובע נגר הנוף כשר, עד כנפי הריאה התחתונה עד מקום שיגיעו האונות בקנה, ובושט למעלה עד תרבץ הוושט, וכמה עד תפיסת יד, ורש"י פירש בר' אצבעות והיינו בשוד גדול, ואחר כך כל אחר לפי קטנו, ובהלכות גדולות פי' ב' אצבעות בשוד גדול, ואיזהו תרבץ הוושט מקום חבורו בלחי כל שחוחכו ועוסד במקומו זה נקרא תרבץ הוושט וכל שחוחכו וכויץ זה וושט עצמו. ויש שכופמים און הבהמה ובמקוב יכלה שם שוחטים ולמטה בנהמה בוושט עד מקום שישעיר שעטוי חריצים חריצים ב). ובעוף למעלה בקנה כמו לבהמה, ולמטה עד כנגד ננו של זפק או עד אנפים. ובושט למעלה עד מבלעתה והוא פחות משעורה ועריף מחיסה, ולמטה עד מקום שמתחיל להתרחב ג). ואווא שאין לה זפק עד אנפים. ולשון הגרמה פירש"י שהכריעה ירו לצאת הין במקום הכשר שחיקה רהיינו לשון הכרעה. לשמעתי לשון אחר לשון הגרמה זה הוא הנבהה שנאמר וישיבוהו אל גרם המעלות. והגרמה אכורה כשם רבעינן שחיטה במקום הסמנים וליכא, דקא מנרים למעלה ואין רם הנפש יוצאה שם. והגרמה פסולה אפילו הנרים שלישי ושחט ב' שלישים או שחט ב' שלישים והנרים שלישי ששחט רוב השחיטה בהכשר נהנינן להתסיר. וה"ה לחלרה רפסול בכל מקום כמו הגרמה:

עיקור:

בגון ששחט הוושט ד) ופסק הגרנת בסכין פנומה, או במל קציר, ולא רפסק ביד דזה לא ישיך להלכות שחיטה. או אם שחט את העוף בצד גדר או בצד כותל ורחף העוף ברנליו בהם והוא תופס הסמנים בחוזק עד שנתעקרו הסמנים בשעת השחיטה ה'). ואפילו אחד מן הסמנים, ואפילו נתעקרו במקום הכשר שחיטה כל זה קרוי עיקור שאמר רב יהודה בה' הלכות שחיטה. ופסולה אפילו במיעוט קמא דקנה כדרך שאר הפסולים. אבל עיקור שאירע שלא בשעת שחיטה, אם במקום

א) העור כצ"ל, ב) נראה שזה הוא הפירוש של פוצים פוצים ברי"ף.
ג) ר"ל שאינו מתכווץ. ד) דפסק את הגרנת מקודם שחיטת הוושט. ה) ועי' שבת קכ"ח.

חבורו בלתי זה נקרא שמוטה, ואינו פסול אלא כרובא בין בקנה בין
 בושט ובמקום הכשר-שחיטה נקרא פסוקה או נקובה ואינם נפסלים
 כ"א בפסיקת הנגרות והוושט במטהו כדון טריפתו, כדאמר רבא
 בר חנה אמר שמאל סימנים שנתדלדלו ברובן טריפה, ותניא שחט את
 הוושט בעוף וא"ה כך נשפט הנגרות כשרה ואע"נ דשהט את הוושט
 ומסס הנגרות ו) פסולה אפילו בעוף לא רמי' לשם דהתם
 נעשה הפסול במעשה השחיטה וביעצת השחיטה. ש"חט את הוושט
 ואחר כן נמצאת הנגרות יטומט ואין ידוע אם קודם שחיטה נשטמה או
 אחריה, זה היה מעשה ואמרו- כל ספק בשחיטה פסולה. ואם שחט
 ונמצא הסימן השחוט שמוט כשירה שאי אפשר לשמוטה שתעשה שחוטתה.
 ואמר רב נחמן לא אמרינן אלא שלא הפס בכימנים אבל תפס בכימנים
 אפשר לשמוטה שתעשה שחוטתה ופסול. ונהנינן לפסול עתה אפילו לא
 תפס בכימנים, ועיקור דאסור משום שנ' א) ולא ועקר: כששוחט אדם
 עוף או בהמה וזורקו כיר ועודנו כפרסם ורוצה להכיתו מהרה לא יחתוך
 ראשו בסכין דכשר לשחיטה, אלא ימיתנו במקלו או בדגלו או יכנו
 בכותל עד שימות לפי שפעמים משירר מיעוט בכימנים ושהייה פסולה
 כמיעוט בתרא ברש"י:

השוחט בשנים או שלשה מקומות שחיטתו כשירה, פי' כנון
 ששחט מעט וחזר והנביה הסכין ושחט למעלה או למטה, וזה הפירוש
 אינו לפי כנהנינו דאמרינן שהייות במטהו ואפילו לא הנביה הסכין
 כ"א מעט אלא יש לפרש כמו שאלתות דרב אחאי רכפרש ב' ונ'
 מקומות היינו בענול הקנה במבעות כנון שהתחיל לשחוט ונהפכו
 הסימנים מצד אחר ושהט מעט ועוד נהפך לכר שלישי ושחט מעט
 וכעין זה בושט, שאם היה הכל במקום אחר היה רוב. וכשירה: אמר
 רב יהודה הסבך צריך שיברוק בכימנים לאחר שחיטה ואם לא ברק
 טריפה, ואם ראה הסמנים שחוטים לפניו אין צריך בדיקה אחרת, ואין
 לבדוק בנוצה מן יעקור ב). והבורק בנוצה תפח רוחו ונשמתו.

תגו רבנן סכין שיש בו פנימות הרבה נידון כמצידה, ואפילו

ה) ברובא כצ"ל.

(א) חסר בכת"י וצ"ל ושחט, ב) שאף אם נשחט הסיפוס יעקור חנוצה
 ויעשה רוב, ועי' הג"א בשם א"ז.